

บทที่ 2

ความสำคัญของปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานคร

เมื่อพูดถึงปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจร หลายคนคงยอมรับกันว่าภาพการฝ่าฝืนกฎจราจรกับการดำเนินชีวิตในสังคมคนกรุงเทพฯ โดยเฉพาะผู้ที่จำเป็นต้องใช้รถใช้ถนนในปัจจุบันเป็นสิ่งที่เห็นควบคู่กันมาโดยตลอด เมื่อผู้คนเดินทางออกจากบ้านไปทำงาน หรือกลับจากทำงานมาบ้าน มีทั้งที่เดินทางโดยรถประจำทาง เดินทางโดยรถส่วนตัว หรือบางคนอาจเดินทางโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ในการเดินทางแต่ละครั้งมีคนจำนวนไม่น้อยที่ฝ่าฝืนกฎจราจร ทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา ตัวอย่างที่พบเห็นกันเป็นประจำในกรณีของคนที่เดินเท้าทั่วไป คือไม่ข้ามถนนตรงทางข้ามไม่ว่าจะเป็นทางม้าลายหรือสะพานลอย บริเวณที่มีปัญหานี้มากเช่นย่านพาหุรัด ย่านเยาวราช มีการทำผิดกฎจราจรกันจนบางคนคิดว่าสิ่งที่ทำนั้นไม่ผิดกฎหมายด้วยซ้ำ ใครที่ผ่านไปผ่านมาในย่านดังกล่าว ก็ดูเหมือนจะเข้าใจว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นธรรมเนียมปฏิบัติกันทั่วไป แม้แต่ชาวต่างชาติที่เพิ่งมาเมืองไทยก็ยังปฏิบัติตาม นี่เป็นกรณีเฉพาะคนเดินเท้า ส่วนกรณีผู้ขับขี่กับการฝ่าฝืนกฎจราจรเองก็มีปัญหาไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน และกลับจะมีมากกว่าด้วยซ้ำ เพราะกฎจราจรที่ใช้บังคับกับผู้ขับขี่จะมีมากกว่ากฎจราจรของคนเดินเท้า ดังนั้นผู้ขับขี่จึงมีโอกาสที่จะทำผิดกฎจราจรได้มากกว่า

2.1 ความรุนแรงของปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานคร

“กรุงเทพฯเปรียบเสมือนหม้อหลอม (Melling pot) ขนาดมหึมาของผู้คนที่มียุคสมัยแตกต่างกันอย่างมากมาย (Heterogeneous) กล่าวคือ เป็นที่รวมของคนหลายชาติ หลายภาษา และบุคคลที่มาจากทั่วทุกภาคของประเทศไทย”(วิระพงษ์ บุญโญภาส, 2533) เพราะกรุงเทพฯเป็นศูนย์กลางของการค้าการติดต่อสื่อสารกับนานาประเทศ กิจกรรมที่สำคัญต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษาและการขนส่ง ต่างก็รวมอยู่ในกรุงเทพฯทั้งสิ้น ดังจะเห็นได้จากหน่วยงานราชการ กระทรวง ทบวง กรม หรือแม้กระทั่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร แม้ว่าในปัจจุบันรัฐบาลจะได้พยายามส่งเสริมผลักดันให้ภาคเอกชนดำเนินกิจการทางธุรกิจในจังหวัดอื่นๆ โดยการใช้นโยบายต่างๆ มาจูงใจ เช่น ใช้นโยบายทางด้านภาษีมาเป็นสิ่งจูงใจ แต่การผลักดันดังกล่าวคงทำได้เฉพาะในบางกิจการเท่านั้น และโดยเหตุที่กรุงเทพฯ เป็นเมืองศูนย์กลางที่มีคนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากนี้เอง ทำให้“สภาพของสังคมในกรุงเทพฯนั้น มีลักษณะ

เด่นชัดประการหนึ่ง คือสภาพสังคมพิกการ ความหมายของสังคมพิกการคือการสูญเสียความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม”(วิระพงษ์ บุญโญภาส) การเสียระเบียบของกรุงเทพฯ นั้นมีอยู่อย่างมากมายจนมีการกล่าวกันว่า “กรุงเทพฯ เป็นเสมือนเวทีของการกระทำผิดกฎหมายในหลายรูปแบบ ด้วยสถิติความถี่ชุกชุมสูงกว่าเมืองอื่นใดในประเทศไทย” (มารุต จันทนวนล) การกระทำผิดกฎหมายของผู้ขับขี่ก็เป็นรูปแบบหนึ่งที่เราสามารถพบเห็นกันได้บ่อยๆ ในสังคมกรุงเทพฯ และดูเหมือนว่าคนกรุงเทพฯ จะมองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเรื่องปกติ ซึ่งนับวันก็ยิ่งจะมีเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับโดยเฉพาะการกระทำผิดกฎหมายจราจรของผู้ขับขี่ สิ่งหนึ่งที่สามารถนำมาเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวได้ คือสถิติในการจับกุมผู้กระทำความผิดของตำรวจจราจร

จากการศึกษาพบว่าในช่วงระยะเวลา 10 ปี (ปี พ.ศ.2530 ถึงพ.ศ.2539) จำนวนหนังสือคำสั่ง (ใบสั่ง) ที่เจ้าพนักงานจราจร ออกให้แก่ผู้กระทำความผิดได้เพิ่มจำนวนสูงขึ้นเกือบเท่าตัว ดังปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สถิติการจับกุมโดยการออกหนังสือคำสั่งของเจ้าพนักงานจราจรปี พ.ศ.2530 - 2539

ปี พ.ศ.	ใบสั่ง	จับกุม		รวม
	(เล่ม)	พบตัว	ไม่พบตัว	(ราย)
2530	57920	788487	601631	1390118
2531	55448	702427	551716	1254143
2532	81080	1003780	855609	1859389
2533	88550	1395371	654786	2050157
2534	112800	1792254	736795	2529049
2535	99420	1720223	521661	2241884
2536	102500	1737608	438840	2176448
2537	96560	1370762	511859	1882621
2538	85090	1109342	468085	1577427
2539	120280	1387960	938611	2326571

ที่มา : งานที่ 1 กองกำกับการ 3 กองบังคับการตำรวจจราจร

ในด้านของผู้ขับขี่ก็มีรายงานผลการวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักบริการวิชาการ (2539) ที่ได้ยืนยันถึงจำนวนผู้ขับขี่ที่กระทำผิดกฎหมายจราจร โดยทำการสำรวจประสบการณ์ในการกระ

ทำความเข้าใจผิดกฎจราจรของผู้ขับขี่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่าผู้ขับขี่ที่เคยกระทำผิดกฎจราจรมีจำนวนสูงถึง 75 % หรืออาจกล่าวได้ว่าในจำนวนผู้ขับขี่ 5 คน มีผู้ที่เคยกระทำผิดกฎจราจรถึง 4 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ประสบการณ์ในการทำผิดกฎหมายจราจรของผู้ขับขี่

ประสบการณ์กระทำผิดกฎจราจร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	125	25.00
เคย	375	75.00
รวม	500	100.00

ที่มา : รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2

โครงการ "กลยุทธ์ในการบังคับใช้กฎหมายจราจรให้เกิดผลในทางปฏิบัติ"

สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

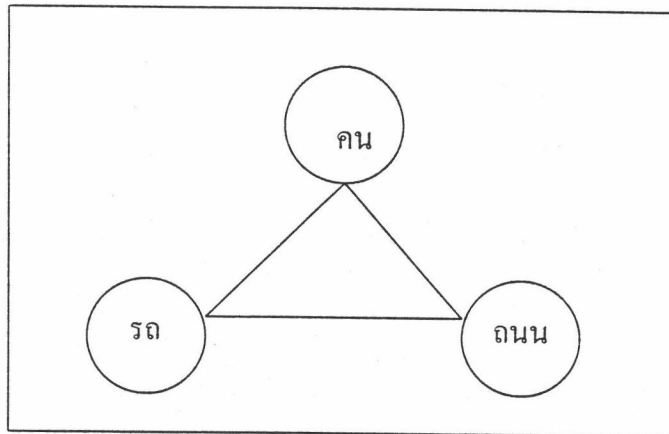
จากจำนวนตัวเลขสถิติที่ได้ยกมาทั้งในตารางที่ 1 และ 2 พอจะชี้ให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาการฝ่าฝืนกฎหมายจราจรของผู้ขับขี่ในเขตกรุงเทพมหานครแล้วว่ามี ความรุนแรงของปัญหาอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีรายงานด้วยว่าในช่วง "ระยะเวลา 4 เดือนที่ผ่านมา โดยเฉลี่ยมีผู้กระทำความผิดเดือนละประมาณ 200,000 ราย" (ฉลองลาภ ทวีวงศ์, มล. มติชนรายวัน, 5 มีนาคม 2539.) และมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นต่อไป หากปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขประเทศไทยก็คงจะต้องได้ผลกระทบในหลายๆ ด้านจากปัญหานี้

2.2 ผลกระทบและความเสียหายจากการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่

การฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่นั้น มีผลกระทบทำให้ประเทศต้องได้รับความเสียหายจากการกระทำดังกล่าวหลายประการ ผู้เขียนจะขอกล่าวเฉพาะปัญหาสำคัญหลักๆ ที่เห็นได้ชัดเจนดังนี้

2.2.1 เป็นสาเหตุของปัญหาการจราจรติดขัด

โดยทั่วไปแล้วการจราจรจะมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ คน รถ และถนน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น

รูปที่ 1 องค์ประกอบการจราจร

มีแนวความคิดในเรื่องการจราจรว่าเมื่อคนเพิ่ม ความต้องการในการเดินทางย่อมเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นรถและถนนซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเดินทางก็ต้องเพิ่มให้ได้สัดส่วนกับจำนวนคนด้วย นอกจากความสัมพันธ์กันในด้านปริมาณการเพิ่มแล้ว องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ยังจะต้องมีความสมบูรณ์ในด้านอื่นๆ ด้วย เช่น รถก็ต้องเป็นรถที่มีสภาพดี เพราะหากนำรถที่เรียกว่า “หมดสภาพ” มาใช้ขับขี ถ้าเกิดปัญหาเครื่องยนต์ขัดข้องก็จะกีดขวางการจราจรของผู้อื่น หรือถนนก็ต้องเป็นถนนที่ได้รับการออกแบบอย่างถูกต้อง พื้นถนนจะต้องไม่ขรุขระเป็นหลุม เป็นบ่อ เพราะจะทำให้การจราจรไม่คล่องตัว ในด้านคนก็เช่นกันจะต้องเป็นผู้ขับขี่ที่มีระเบียบวินัยในการขับขี่รถยนต์ มีความรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัดด้วย

สำหรับสถานการณ์จราจรของกรุงเทพมหานคร คนกรุงเทพฯ ต้องประสบกับปัญหาการจราจรที่เลวร้ายอย่างยิ่ง โดยในปี 2537 สามารถคิดอัตราความเร็วในการเดินทางภายในเขตกรุงเทพโดยเฉลี่ยเพียง 8.68 กม. ต่อชั่วโมงเท่านั้น (ปรากฏตามตารางที่ 3) และในรายงานผลการศึกษาเรื่อง Strategic Planning for Metropolitan Bangkok Phase IV ยังได้กล่าวด้วยว่าในปี 2539 นี้ “การจราจรจะเลวร้ายที่สุด” (วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะวิศวกรรมศาสตร์)

ตารางที่ 3 อัตราความเร็วเฉลี่ยของการเดินทางภายในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2537

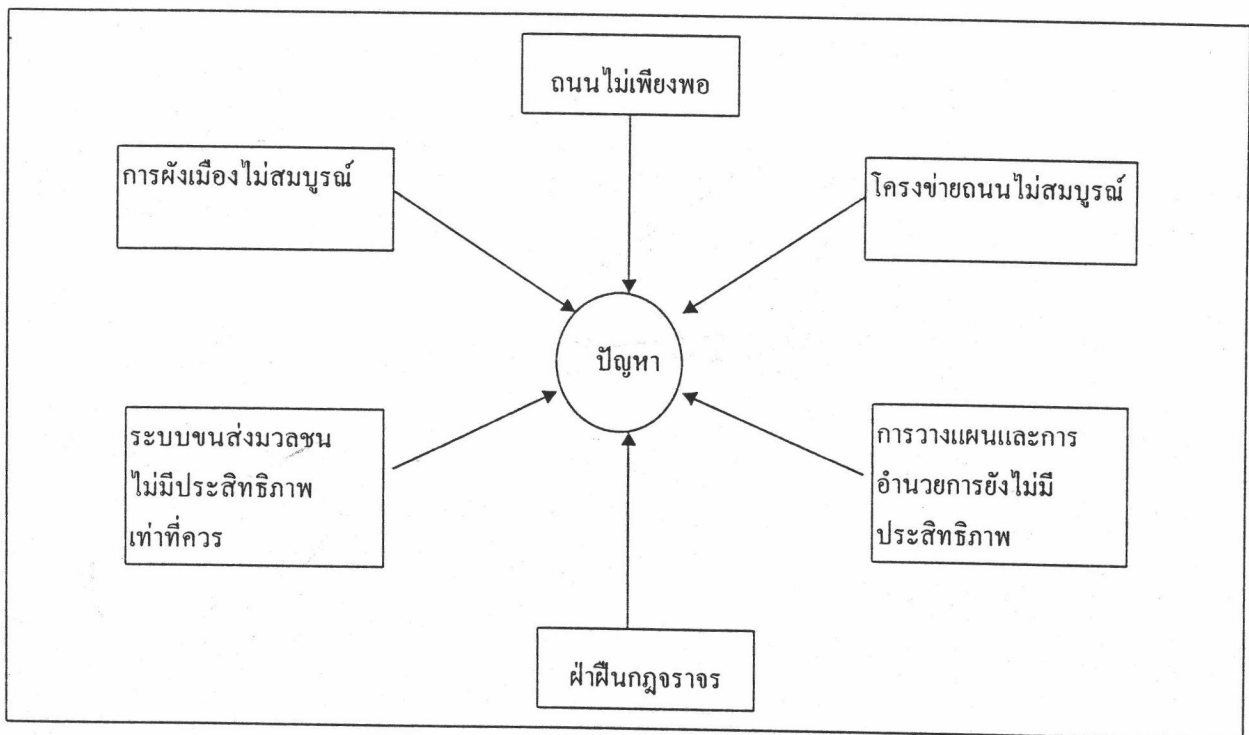
จำแนกตามช่วงเวลาและถนน เรียงตามความเร็วเฉลี่ยรวมจากน้อยไปมาก

ลำดับที่	ชื่อนถนน	เฉลี่ยรวม กม. /ชม.
1	จักรพรรดิพงษ์	6.46
2	เขาวราช	6.49
3	บำรุงเมือง	6.49
4	สุรวงศ์	6.84
5	สาทร	7.03
6	สุทธิสาร	7.16
7	นครสวรรค์	7.25
8	ประดิพัทธ์	8.02
9	ศรีอยุธยา	8.12
10	อโศก - ดินแดง	8.13
11	พระรามที่ 5	8.24
12	ราชวิถี	8.33
13	พญาไท	8.52
14	วิฑู	8.53
15	ราชดำเนิน	8.6
16	เจริญกรุง (ปลาย)	8.69
17	สามเสน	8.97
18	เจริญกรุง (ต้น)	9
19	พินิจโลก	9.44
20	สี่พระยา	9.54
21	พระรามที่ 6	9.69
22	กรุงเกษม	9.98
23	อังรีคูนังค์	10.04
24	สีลม	10.77
25	พระรามที่ 4	11.15
26	สุขุมวิท	11.16
27	พระรามที่ 9	11.59
	เฉลี่ยรวม	8.88

ที่มา : คัดแปลงจากตารางจากงานสถิติข้อมูล ฝ่ายประเมินผลและสถิติ กองนโยบายและแผนรวม

จากการศึกษาถึงสาเหตุปัญหาการจราจรติดขัดของกรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาจราจรติดขัดในเขตกรุงเทพมหานครก็เกิดจากข้อบกพร่องเกี่ยวกับองค์ประกอบในเรื่องคน รถ และ ถนน ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐ กับนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ยังสามารถจำแนกรายละเอียดของข้อบกพร่องได้เป็น 6 ประการ คือ

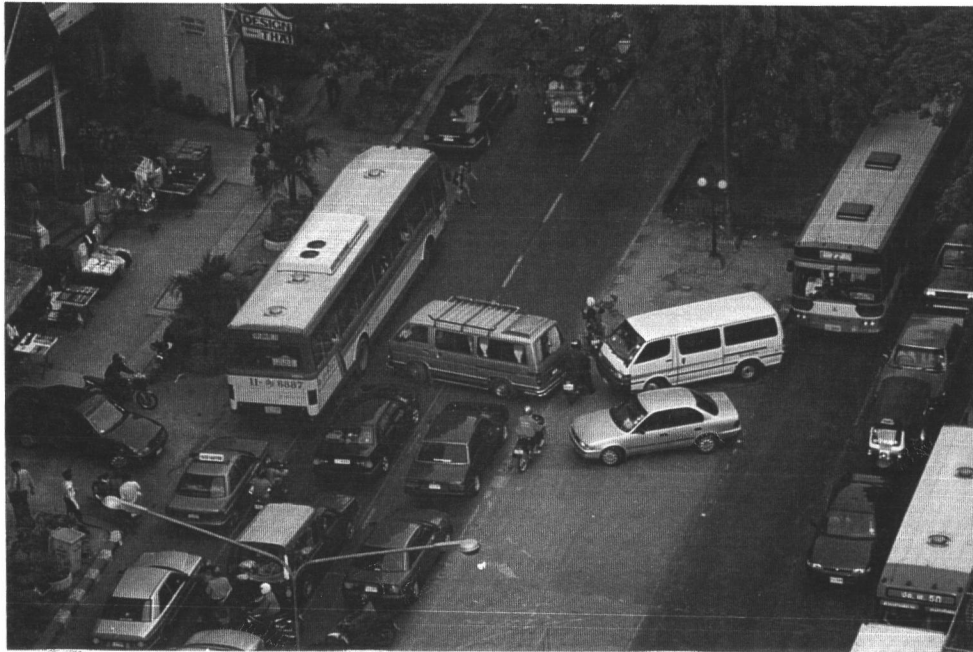
- (1) ถนนไม่เพียงพอ
- (2) โครงข่ายถนนไม่สมบูรณ์
- (3) การวางแผนและการอำนวยความสะดวกยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
- (4) การผังเมืองไม่สมบูรณ์
- (5) ระบบขนส่งมวลชนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
- (6) การฝ่าฝืนกฎจราจร

รูปที่ 2 สาเหตุหลักของปัญหาการจราจร
(วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะวิศวกรรมศาสตร์)

จะเห็นได้ว่าจากข้อบกพร่องดังกล่าวในองค์ประกอบในด้านของคนนั้น การฝ่าฝืนกฎจราจรมันเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดประมาณ 15-20 เปอร์เซ็นต์ และเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งถึงขนาดที่มีผู้

กล่าวว่า “การเพิ่มพื้นที่ถนน หรือการจัดระบบการจราจรดีเพียงใดก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการจราจรได้ หากผู้ใช้รถใช้ถนนละเลยการเคารพและยึดถือวินัยจราจรในการใช้รถใช้ถนน” (วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะวิศวกรรมศาสตร์) การฝ่าฝืนกฎจราจรจะนำมาซึ่งปัญหาการจราจรติดขัดได้อย่างไรนั้น ผู้เขียนใคร่ขอนำตัวอย่างภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงบางส่วน¹ มานำเสนอดังนี้

ในภาพผู้ขับขี่รถตู้กำลังกลับรถแต่ไม่พื่น ทำให้รถจอดกีดขวางการจราจรของรถอื่นๆ ทั้งที่ถนนข้างหน้ายังว่าง (ผู้ขับขี่ฝ่าฝืนกฎจราจร มาตรา 52 พรบ.จราจรทางบก พ.ศ.2522²)

(ภาพจากโครงการฟ้องด้วยภาพ ของสำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก)

¹ ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก ญ

² พรบ.จราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 52 “ในทางเดินรถที่สวนกันได้ ห้ามมิให้ผู้ขับขี่กลับรถหรือเลี้ยวรถทางขวาในเมื่อมีรถอื่นสวนหรือตามมาในระยะน้อยกว่าหนึ่งร้อยเมตร เว้นแต่เมื่อเห็นว่าปลอดภัยและไม่เป็นการกีดขวางการจราจรของรถอื่น”

2.2.2 เป็นสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

ปัจจุบันคนกรุงเทพฯ ต้องเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษอย่างรุนแรงในหลายๆ ด้าน ซึ่งปัญหามลพิษดังกล่าวส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากปัญหาการจราจร “จากสถิติในปี พ.ศ.2533 มีประชากรถึง 15% ของกรุงเทพฯ มีอาการเจ็บป่วยเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจสืบเนื่องมาจากอากาศเสีย” (Cambridge Massachusetts, 1995) โดยมีการระบุก๊าซซึ่งมีส่วนสำคัญทำให้เกิดอากาศเป็นพิษคือ “ไฮโดรคาร์บอนด์ ไนโตรเจนออกไซด์ และคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งส่วนมากมาจากยานพาหนะ” (Cambridge Massachusetts, 1995) นอกจากปัญหามลพิษทางอากาศแล้ว ก็ยังมีปัญหามลพิษทางเสียง และมลพิษจากฝุ่นละออง อันเป็นผลจากปัญหาการจราจรติดขัดด้วย ดังจะเห็นได้จากรายงานการสำรวจคุณภาพอากาศ และเสียงของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานครดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การสำรวจคุณภาพอากาศและเสียงตามจุดที่มีการจราจรหนาแน่นในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2537 ตามโครงการลดมลพิษทางอากาศและเสียงจากการจราจร

จุดตรวจวัด	ระดับเสียง [dB(A)]	ฝุ่นละออง (mg/m)
อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย	76.7	0.38
ถนนเยาวราช	79.4	0.43
สี่แยกบ้านแขก	81	0.55
บางแค	80.7	0.31
อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ	80.7	0.71
บริเวณแยกกอ โศก/สุขุมวิท	78	0.79
สี่แยกปทุมวัน	81.6	0.36
ถนนสีลม (สามแยกบางรัก)	82.4	0.65
บริเวณแยกลาดพร้าว/รัชดา	82.9	0.78
หน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง	81.8	0.21

ที่มา : คัดแปลงจากตารางฝ่ายสุขภาพิบาลทั่วไป กองอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย

กรุงเทพมหานคร

มาตรฐาน : ปริมาณฝุ่นละออง

ในเวลาเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ประเทศไทยกำหนดไว้ไม่เกิน 50 mg/m

ระดับเสียง

ในช่วงเวลาเฉลี่ย 24 ชั่วโมง US.EPA. เสนอแนะระดับเสียงที่อาจเป็นอันตรายต่อการได้ยิน หากได้ฟังเสียงติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ไว้ไม่เกิน 70 dB(A)

มลพิษทางอากาศ (Air pollution) ในกรุงเทพมหานครล้วนแต่เกิดขึ้นเพราะปัญหาการจราจร หรือปัญหาการติดทั้งสี่ จะเห็นได้จากในปัจจุบันตำรวจจราจรและผู้ใช้ถนนมีการใช้หน้ากากป้องกันควันพิษ ซึ่งสิ่งนี้เป็นการบอกถึงความรุนแรงและความผิดปกติของอากาศ จึงเห็นได้ชัดว่าเสียทั้งเงิน เสียทั้งเวลา และเสียทั้งสุขภาพและสุขภาพจิต เสียทั้งสิ่งแวดล้อมและเสียภาพพจน์ ทำให้เสียชื่อเสียงของกรุงเทพมหานคร เคยมีตัวอย่างชาวต่างประเทศซึ่งเป็นนักศึกษาชาวอเมริกันมาเรียนที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลายคนในรอบหลายปีที่ผ่านมา การมาอยู่กรุงเทพประมาณ 6 สัปดาห์ ได้รับผลกระทบจากมลพิษในกรุงเทพมหานครจนเป็นโรคผิวหนัง และต้องเดินทางกลับสหรัฐฯ ก่อนกำหนดเวลาถึง 3 คน และยืนยันว่าจะไม่มากรุงเทพฯ อีก นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งเดินทางมาเมืองไทยแต่จะไม่ยอมพักที่กรุงเทพฯ โดยจะเดินทางต่อไปยังเชียงใหม่ ภูเก็ต พัทยา หรือหัวหิน เพราะได้รับการบอกเล่าถึงภัยอันตรายที่อยู่ในกรุงเทพฯ

นอกจากนี้มีการประมาณการกันว่า กรุงเทพมหานครในพ.ศ. 2554 “ในอากาศจะมีไนโตรเจนออกไซด์ เพิ่มขึ้น 5 เท่า ไฮโดรคาร์บอนเพิ่มขึ้น 2 เท่า และคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้น 4 เท่า” (Cambridge Massachusetts, 1995) ซึ่งหากเป็นเช่นนี้แล้วกรุงเทพมหานครก็จะต้องเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษที่รุนแรงกว่าปัจจุบันอย่างมาก

อย่างไรก็ดี แม้ว่าปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่จะไม่ใช่สาเหตุโดยตรงที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษ แต่คงได้กล่าวแล้วว่า การฝ่าฝืนกฎจราจรเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่เป็นสาเหตุ (โดยอ้อม) ประการหนึ่งของปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

2.2.3 ทำให้เกิดความเสียหายแก่ภาพพจน์ สังคมและเศรษฐกิจของประเทศ

ความเสียหายแก่ภาพพจน์และเศรษฐกิจของประเทศเป็นผลกระทบโดยอ้อมที่สำคัญอีกประการหนึ่งของปัญหาการจราจรในกรุงเทพฯ โดยความเสียหายที่เป็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศนี้มีอยู่หลายประการ ทั้งในด้านมูลค่าการสูญเสียน้ำมันเชื้อเพลิง มูลค่าการสูญเสียสิ่งแวดล้อมที่ตีรวมทั้งการลงทุนเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น และผลเสียหายอื่นๆ ที่ติดตามมาทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการประมาณมูลค่าความเสียหายจากผลกระทบนี้ “โดยในปี 2538 ได้สูญเสียด้านน้ำมันเชื้อเพลิงไป จำนวน 12,362 ล้านบาท และค่ารักษาพยาบาลจากการเจ็บป่วยอันเกิดจากมลพิษ จำนวน 9,509 ล้านบาท จากการสูญเสียดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์รวมของประเทศต้องลดลง 1.53 % การบริโภครวมลดลง 0.98 % และการลงทุนรวมของประเทศลดลง 1.10 %” (ประจวบ ไชยสาส์น และคณะ, เอกสารประกอบการพิจารณาญัตติด่วน, 2539) นอกจากนี้ยังมีการ

สูญเสียเวลาซึ่ง “มูลค่าของเวลาที่สูญเสียไปในการเดินทางจากการศึกษาพบว่ามีมูลค่าไม่ต่ำกว่าวันละ 36 ล้านบาท หรือไม่น้อยกว่า หนึ่งหมื่นล้านบาทต่อปี” (จรัล บุรพรัตน์, บรรยายพิเศษ, 2531)

ตารางที่ 5 มูลค่าของเวลาที่สูญเสียไปสำหรับการเดินทางในกรุงเทพมหานคร ต่อชั่วโมง ในปี 2531

ประเภทบุคคล	ใช้รถส่วนตัว (บาท)	ไม่ใช้รถส่วนตัว (บาท)
- นักธุรกิจ/ข้าราชการ	46.7	14.7
- นักเรียนนักศึกษา	5.8	1.9
- อื่นๆ	17.5	5.5

ที่มา : หน่วยวิจัยจราจร คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และความเสียหายดังกล่าวยังมีผลมาถึงความสูญเสียมูลค่าการใช้รถยนต์ ซึ่งจะมีต้นทุนการสูญเสียเป็นสัดส่วนผกผันกับอัตราความเร็ว กล่าวคืออัตราความเร็วยิ่งต่ำ มูลค่าการใช้ยิ่งสูง ดังปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 มูลค่าการใช้รถยนต์ชนิดต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่คาดการณ์ว่าจะเป็นไปในปี 2532 (Vehicle Operating Cost)

หน่วย : บาท

อัตราความเร็ว (ก.ม./ช.ม.)	รถสามล้อเครื่อง สาธารณะ	รถยนต์รับจ้าง สาธารณะ	รถยนต์โดยสาร ประจำทาง	รถยนต์ ส่วนบุคคล	รถบรรทุก
60	0.97	2.19	5.95	2.12	4.46
55	0.98	2.21	6.03	2.12	4.48
50	0.99	2.25	6.12	2.18	4.52
45	1.02	2.3	6.31	2.25	4.58
40	1.06	2.38	6.53	2.34	4.64
35	1.11	2.48	6.81	2.46	4.77
30	1.19	2.62	7.16	2.61	4.93
25	1.29	2.82	3.64	2.81	5.21
20	1.45	3.12	8.3	3.08	5.55
15	1.69	3.58	9.72	3.35	6.13
10	2.15	4.47	11.15	3.95	7.15
5	3.46	6.46	14.47	4.48	9.42

ที่มา : หน่วยวิจัยจราจร คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จะเห็นว่าจากปัญหาดังกล่าวทำให้ในแต่ละปีประเทศไทยต้องสูญเสียเงินเป็นจำนวนหลายหมื่นล้านบาทไปอย่างน่าเสียดาย ความสูญเสียที่ยกมากล่าวนั้นคงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของผลกระทบที่สามารถคำนวณให้เห็นมูลค่าความเสียหายได้ชัดเจน แต่ยังมีความเสียหายอื่นๆ ที่ไม่อาจคำนวณ เป็นมูลค่าได้ เช่นผลร้ายจากการเกิดอุบัติเหตุ การสูญเสียทรัพยากรบุคคลของชาติจากการเกิดอุบัติเหตุ อันเกิดจากการประมาท หรือฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ เป็นต้น รวมทั้งประเทศไทยยังต้องสูญเสียโอกาสในการเป็นศูนย์กลางการลงทุนของชาวต่างชาติ เพราะปัญหาการจราจรจะทำให้ต้นทุนการผลิตต้องสูงตามไปด้วย ภาพพจน์ของกรุงเทพมหานครในสายตาคนต่างชาตินั้น ปัญหาการจราจรถูกนำมากล่าวถึงกันโดยทั่วไป ชาวต่างชาติหลายคนที่มาเที่ยวเมืองไทยแล้วต้องพลาดเที่ยวบิน เพราะปัญหาการจราจรโดยเฉพาะในวันที่มีเทศกาลสำคัญๆ มีอยู่เป็นจำนวนมากไม่น้อย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้คงเป็นผลกระทบและความเสียหายเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่เท่าที่ยกมากล่าวก็แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรอย่างเร่งด่วน อย่างไรก็ตามการพิจารณาแก้ไขปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่นี้ คงจะต้องใช้มาตรการหลายๆ อย่างร่วมกัน จะใช้วิธีการรณรงค์กวดขันให้มีการปฏิบัติตามกฎจราจรเพียงประการเดียวคงจะไม่ได้ผล เพราะ“การใช้มาตรการกวดขันการรักษากฎจราจรเป็นการแก้ไขปัญหาในปลายเหตุ ขณะที่ต้นเหตุอยู่ที่การขาดความยอมรับของประชาชนต่อการแก้ไขปัญหารถจราจร โดยมีเจตคติที่ว่า การทำผิดกฎจราจรมิใช่ความผิดรุนแรง” (วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะวิศวกรรมศาสตร์) ความคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของการบังคับใช้กฎหมาย เหตุใดกฎหมายจึงไม่มีผลบังคับใช้ ทำไมประชาชนจึงไม่เกรงกลัวโทษที่อาจจะได้รับ ปัญหานี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าอาจจะเกิดจากความบกพร่องหลายๆ ประการ ทั้งความบกพร่องทางด้านกฎหมาย ความบกพร่องการบังคับใช้กฎหมาย และยังอาจมีความบกพร่องในด้านอื่นๆ ประกอบกัน ทั้งนี้ผู้เขียนจะได้ศึกษาและวิเคราะห์โดยละเอียดในบทต่อไป